

Víra a rozum

Ladislav Hejránek

◆ přednáška | přípravné poznámky, česky, vznik: 1968/1970 ◆ poznámka: Social. akad. Měst. knihovna; jen body

◆ lecture | preparatory notes, Czech, origin: 1968/1970

Social. akad. Měst. knihovna

1. Ne uzavřít (hned na začátku) – spíše odklidit některá nedorozumění (velmi stará).
2. Protiklad: gnosis x pistis (gnosticismus); Tertullian: credo quia absurdum.
3. Nepochopení: o sporu víry s rozumem se rozhodovalo v boji řeckého osvícenství proti mýtu. To je nehistorické pochopení – sebepochopení na základě řecké filosofie.
4. Podstata mýtu: archetypy, minulost (ne tedy jen „vyprávění“).
5. Filosofie a mýtus: jen racionální převlek, podstata mýtu zůstala zachována.
6. Profetická tradice jako jiný pokus o překonání mýtu: metanoia, proměna životního zaměření (životní attitude). Otevřenost do budoucnosti – objev víry.
7. Forma vyprávění (mýtu) zůstává zachována, ale je historizována. Abraham, vyjití z Egypta – neznámo kam.
8. Střetnutí obou tradic; dlouhodobé, ale dočasné vítězství metafysiky.
9. Co to je rozum? K jeho podstatě patří vztah k sobě samému: rozum chce rozum-ět i sobě, nemůže nechtít. Sebepochopení je vždy součástí aktivity rozumu.
10. Také víra usiluje o sebepochopení svého základu, svých zdrojů.
11. Víra ve světě řecko-římské kulturní, duchovní ní tradice: musela se pokusit vyjádřit se tím to novým jazykem (výrazivem).
12. Obrana proti převaze metafysiky: rozpory, protimluvy, protismyslné (jakoby) formulace lámaly hybris vnitřní logické setrvačnosti zaběhaných myšlenkových schemat a struktur.
13. Dlouhodobě to však muselo zanechat stopy i na samotném řeckém myšlení.
14. Víra pozměňuje, převrací nejen osobní styl a zaměření jednotlivého člověka, ale je zaměřena k proměně všeho světa (převrací hory).
15. Sebepochopení víry (a sebevyjádření víry) má také svůj dějinný postup a proměny.
16. Neexistuje jediný rozum – to je předsudek.
17. Rozhodnout se pro jistý myšlenkový styl, pro určitou duchovní orientaci – na to sám rozum nestačí; ten může jen vyjasňovat.
18. Víra proměňuje celý svět – není žádné oblasti, která by byla vyňata; proměňuje tedy i samo myšlení